فهرست مطالب

مقدمه مولّف ۹

فصل اول: کلیات حقوق تجارت ۱۳

گفتار اول: مفهوم و قلمرو حقوق تجارت ۱۵

۱. مفهوم تجارت ۱۵

۱-۱. تعریف لغوی تجارت ۱۵

۱-۲. تعریف اصطلاحی تجارت ۱۶

۲. تعریف حقوق تجارت ۱۷

۳. نظریات شخصی و موضوعی حقوق تجارت ۱۸

٤. قلمرو موضوعی حقوق تجارت ۲۰

گفتار دوم: تاریخچه حقوق تجارت و سیر تحوّل آن ۲۲

۱. سیر تحوّل حقوق تجارت در جهان ۲۲

۲. سیر تحوّل حقوق تجارت در ایران ۲۵

گفتار سوم: استقلال حقوق تجارت و اصول بنیادین آن ۲۹

۱. اصل سرعت و اصل آزادی ادله در معاملات تجاری ۲۹

۲. اصل اعتماد در روابط تجاری ۳۱

گفتار چهارم: منابع حقوق تجارت ۳۵

۱. قانون ۳۵

۲. عرف و عادات و رسوم تجارتی ۳۷

۳. رویه‌ی قضایی ٤۱

٤. دکترین و آراء صاحب‌نظران حقوقی ٤۲

فصل دوم: اعمال تجاری ٤۳

گفتار اول: مفهوم عمل تجاری و معیار تجاری بودن و تقسیمات کلی اعمال تجاری ٤۵

۱. مفهوم عمل تجاری ٤۵

۲. معیارهای تجاری بودن عمل ٤۷

۲-۱. نظریه گردش ثروت ٤۷

۲-۲. نظریه سوداگری و جستجوی سود و منفعت ٤۸

۲-۳. نظریه حرفه تجارت ۵۰
۲-٤. نظریه تشکیلات یا سازمان‌دهی تجاری(آنتروپریز) ۵۲
۲-۵. نظریه تلفیقی ۵۳
۳. فواید شناخت اعمال تجاری ۵۵
٤. تقسیم‌بندی کلی اعمال تجاری ۵۷
گفتار دوم: بررسی تفصیلی اعمال تجاری ذاتی ٦۰
۱. خرید یا تحصیل هر نوع مال منقول به قصد فروش یا اجاره ٦۰
۲. تصدّی به حمل و نقل از راه خشکی یا آب یا هوا به هر نحوی که باشد ٦۸
۲-۱. مفهوم تصدّی ٦۹
۲-۲. قرارداد حمل و نقل، ماهیت و اوصاف آن ۷۱
۲-۳. حقوق و تکالیف ارسال کننده کالا ۷٦
۲-٤. حقوق و تکالیف مرسل الیه یا گیرنده کالا ۷۸
۲-۵. حقوق و تعهدات متصدی حمل و نقل و مبنای مسئولیت او ۸۰
۲-۵-۱. حقوق و تعهدات متصدی حمل و نقل ۸۰
۲-۵-۲. مسئولیت متصدی حمل و نقل و مبانی آن ۸۲
۲-۵-۳. شرط معافیت از مسئولیت حمل کننده ۸۷
۲-٦. تبعیت برخی اقسام حمل از قوانین و مقررات خاص ۸۷
۳. هر قسم عملیات دلالی یا حق‌العمل‌کاری (کمیسیون) و یا عاملی و هم‌چنین تصدّی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود ۸۸
۳-۱. عملیات دلالی ۸۹
۳-۱-۱. تعریف دلالی و ماهیت عمل دلّال ۸۹
۳-۱-۲. اقسام دلالی و شرایط اشتغال به دلالی ۹۰
۳-۱-۳. تعهدات و مسئولیت‌های دلّال ۹۱
۳-۱-٤. اجرت دلّال و مخارج ۹۲
۳-۲. حق‌العمل‌کاری (کمیسیون) ۹٤
۳-۲-۱. تعریف حق‌العمل‌کار و حق‌العمل‌کاری ۹٤
۳-۲-۲. ماهیت حق‌العمل کاری و آثار آن ۹۵
۳-۲-۳. وظایف و مسئولیت‌های حق‌العمل کار در برابر آمر ۹۷
۳-۲-٤. اجرت و مخارج حق‌العمل کار ۹۸

۳-۳. عاملی ۹۹
۳-٤. تصدّی به هر نوع تأسیساتی که برای انجام بعضی امور ایجاد می‌شود ۱۰۲
٤. تأسیس و به کارانداختن هر قسم کارخانه ۱۰٤
٥. تصدّی به عملیات حراجی ۱۰۸
٦. تصدّی به هر قسم نمایشگاه عمومی ۱۰۹
۷. هر قسم عملیات صرّافی و بانکی ۱۱۰
۷-۱. عملیات صرّافی ۱۱۰
۷-۲. عملیات بانکی ۱۱۳
۸. معاملات برواتی اعم از این که بین تاجر یا غیر تاجر باشد ۱۱۸
۹. عملیات بیمه‌ی بحری و غیر بحری ۱۱۹
۱۰. کشتی‌سازی و خرید و فروش کشتی و کشتیرانی داخلی و خارجی و معاملات راجع به آنها ۱۲۲
* مطالب تکمیلی در مورد اعمال تجاری ذاتی ۱۲۳
الف: حصری بودن یا تمثیلی بودن ماده ۲ قانون تجارت ۱۲۳
ب: لزوم یا عدم لزوم تکرار و استمرار برای تحقق وصف تجاری عمل ۱۲۵
گفتار سوم: معاملات تجارتی تبعی ۱۲۸
۱. کلیه معاملات بین تجار و کسبه و صرافان و بانکها ۱۳۲
۲. کلیه‌ی معاملاتی که تاجر با غیر تاجر برای حوائج تجارتی خود می‌نماید ۱۳۵
۳. کلیه معاملاتی که اجزاء یا خدمه یا شاگرد تاجر برای امور تجارتی ارباب خود انجام می‌دهند. ۱۳۸
٤. کلیه معاملات شرکت‌های تجارتی ۱۳۹

فصل سوم: تاجر، شرایط تجارت و الزامات تاجر ۱٤۱
گفتار اول: شناخت تاجر ۱٤۳
۱. تعریف تاجر ۱٤۳
۲. شرایط یا معیارهای شناسایی شخص به عنوان تاجر ۱٤٤
شرط اول: شغل معمولی خود را معاملات تجارتی قرار بدهد ۱٤٥
شرط دوم: فعالیت تجاری را به نام خود و با مسئولیت خود انجام دهد ۱٤٦
گفتار دوم: شرایط اشتغال به تجارت ۱٤۸
۱. داشتن اهلیت ۱٤۸

۱-۱. اهلیت تمتع در قلمرو تجارت ۱٤۸
۱-۲. اهلیت استیفا یا اهلیت معاملاتی تاجر ۱۵۳
۲. اخذ مجوز تجارت و پروانه کسب ۱٦۲
۲-۱. فعالیت های تجاری مشمول قانون نظام صنفی ۱٦۲
۲-۲. فعالیت‌های تجاری مشمول قوانین خاص ۱٦۸
گفتار سوم: الزامات و تکالیف تجار ۱۷۰
۱. ثبت نام در دفتر ثبت تجارتی و فواید و آثار آن ۱۷۰
۱-۱. ثبت نام در دفتر ثبت تجارتی ۱۷۰
۱-۲. ضمانت اجرای تکلیف ثبت نام در دفتر ثبت تجارتی ۱۷۲
۱-۳. فواید و آثار دفتر ثبت تجارتی ۱۷۲
۲. داشتن دفاتر تجارتی ۱۷۵
۲-۱. اقسام دفاتر تجارتی ۱۷٦
۲-۲. فواید دفاتر تجارتی ۱۷۹
۲-۳. ضمانت اجرای قانونی تکلیف تاجر به داشتن دفاتر تجارتی ۱۸۰
۲-٤. ارزش اثباتی دفاتر تجارتی و شرایط آن ۱۸۱
۲-٤-۱. تنظیم دفاتر تجاری مطابق مقررات قانونی ۱۸۱
۲-٤-۲. تاجر بودن طرفین دعوی ۱۸۳
۲-٤-۳. تجاری بودن منشأ دعوی ۱۸۵
۳. رعایت مقررات قانونی و نظامات حرفه‌ای ۱۸٦
۳-۱. الزامات ایجابی ۱۸٦
۳-۲. ممنوعیت‌ها و محدودیت‌های قانونی تجارت ۱۸۷
* عدم شمول برخی الزامات و تکالیف تجار نسبت به کسبه جزء ۱۹٦

منابع و مآخذ ۱۹۸
الف) منابع فارسی و عربی ۱۹۸
ب) منابع انگلیسی و فرانسوی ۲۰۰